

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Vita Gasparis Barzaei Belgae E Societate Iesv: B. Xaverii
In India Socij**

Trigault, Nicolas

Coloniae, 1611

XV. Gloriosa Gasparis & publica de Saraceno Philosopho victoria.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45183

CAPVT XV.

Gloriosa Gasparis & publica de Saraceno Philosopho victoria.

SAEPE, vt ante dixi, Saracenos Gaspar ad publicum certamen prouocarat, sed impostoris astutia (Mahometis inquam, qui congressus omnes interdixerat) & verò metus è Iudæorum euentu conceptus, omnes ad eam rē aditus videbantur occlusisse. Verùm cum se iam aliquoties vel religionis prætextu, vel quod armis assueti litteras ferè negligerent, excusassent, Mahometanorū multi eā tergiuersionem præiudicium falsitatis arbitrabantur, nec non, vt dixi, in sacra nostra propendebant. Cùm porò Armuziam venisset quidam Persa, non modo insignis Mahometanorum Cacez, sed etiam Philosophus ex Aristotelis disciplina, cuius libros legerat, Peripateticus Astrologus, & verò etiam Necromanticus: audaciores facti non modò certamen acceptarunt, sed iam propè

I 5. de

de eo desperanti Gaspari vltro etiam detulerunt. Nec abnuuit Gaspar. Disputationis modus quaesitus, nec satis conueniebat inter partes. Nam Persa in ediam, recepto apud illos more, assuetus tolerare, Gasparem hac lege prouocauit, uti in vnum ex Armuzianis e sale montem secederent, nihil commeatus inferrent, dispositis custodibus, ne quid inferretur, cauerent; illius legem meliorem iudicadam, qui diutius famem pertulisset. Adhuc Gaspar ita respondit: Itane verò legum veritas ex hominum robore, & famis ac sitis tolerantia, metienda; aut fortè Deum ad miraculum nulla urgente necessitate temerè astringemus? nam si veritas rationibus, praesertim vbi cum Philosopho agitur, cognosci potest, quorsum haec insolita experimenta? Tentemus primùm, si quid ea ratione perfici queat; si satisfieri non poterit, tum ego nec illud certaminis genus, nec vllum aliud etiam atrocius subterfugio. Non habuit quod his responderet Persa, nisi quod
 alia

alia nollet lege congredi. Itaque re-
prorsus infecta discessum est.

Verum quod ille tum noluit, fe-
cit planè Deus, vt velle cogeretur;
idque in hunc modum. Adfuerant
huic prouocationi & primæ veli-
tationi Philosophi vxor & filia, v-
traque acri ingenio & bona indole,
è stirpe verò Zaidis, nepotis. Hoc è,
qui ex Ale nepos erat Mahometis.
Illæ igitur mariti vel parentis ter-
giuersationem, vt erat, effugium
esse hominis de bonitate causæ dif-
fidentis interpretantes, diuini spi-
ritus lumine afflatæ, ad Gasparem
noctu, ne quid morarum nectere-
tur, Baptismi causa aduolarunt: quas
ille amicè exceptas, plenus gaudij,
in domum abduxit nobilis cuius-
dam & pij Lusitani: ibi dispositis cu-
stodibus, ne quid per vim auderent
Saraceni, asseruata, postridiè res in
vulgus abiit. Philosophus enim a-
pud suos queri, apud Lusitanos infi-
mis precibus & lacrymis etiam suas
repetere, ipse porrò propè secū fu-
rere & insanire. Mouit ea res Ma-

*Saraceni-
natum
duarum
tara cō-
uersio.*

hometanos, & iam vim parabant; sed à custodibus deterriti, atque arcis etiam tonitrua formidarunt. Itaque Philosophus, cum vix aliud superesset, ad Gasparē adit, coniugali se iure ac paterno tuetur. annuit Gaspar, sed diuinum præfert. Saltem illarum conspectum, quod negari iure non potest, expetit. Hic Gaspar assensit, sed hac lege, vt in loco ad disputandum designato eas videret, si modò congregari vellet: qui si victor esset, vxorem filiasque reciperet; sin victus, ipse se ad vxorem filiamque in eandem fidem adiungeret. Compulit hominem geminus amor, ingens telum. Diem dici placet, interpretem designari Garciam de la Pancha, hominem Lusitanum, Regis Armuziæ interpretem. is iam aliàs non rarò Gaspari in similibus congressibus fidelem operam præstiterat: nam & Latinæ linguæ peritus erat non medioeriter, præter Persicam, quàm apprimè callebat. Tabellio idcirco adhibitur, vt quoniam pressè & ex dialecticæ præ-

ea præceptis certandum esset, ne-
 gata concessaque constarent. Ade-
 rat huic certamini publico præter
 ceteros, Vicarius quoque ciuitatis.
 Itaque cum iam conuenissent, non
 diu stetit Persa, sed paucis dialecti-
 cæ ictibus prostratus est. Discepta-
 tum primò fuit de somniatoris il-
 lius paradyso, de licentia vitæ ab eo
 concessa, quam nemo probus au-
 deat acceptare. Hic Persa non dif-
 ficilem se præbuit, vt turpitudinis
 & ignorantia plena ea fateretur.
 Nam Persæ præ ceteris Saracenis
 Mahometis dicta ad rationis limam
 explorata, vel concedunt vel ne-
 gant, eius nomini parum tribuen-
 tes: vnde etiam eorum nonnulli e
 Zaidis secta (cui multum vxorius
 Philosophus fauebat) ab Arabibus
 atque Mahometanis in hæreticorū
 numerum referuntur. Concessit de-
 nique, quod ipse concessit eiusdem
 erroris Auerroes, hæc dogmata fa-
 ginandis feris quam hominibus ra-
 tione præditis instruendis aptiora.
 Sed institit diuinus in fidei nostræ

mysterijs infirmandis, quàm in suis
 confirmandis: ea fuerunt SS. Trini-
 tatis, Incarnati Verbi, passi ac mor-
 tui; sed in his quoque plurimùm
 Gaspari diuina lux cum mira ratio-
 num felicitate & facilitate affulsit.
 Primùm itaq; probare aggreditur,
 omnia fidei nostræ mysteria, vt sint
 ferè supra naturam, nullo tamen
 modo naturali lumini repugnare:
 quod apertis rationibus & exem-
 plis ita declarauit, vt Philosopho in
 sua velut arena triumphanti spem
 gaudiumque eripuerit. tum Gaspar
 aptis interrogationibus hominem
 adoritur. Percunctatur ergo, Deo sit
 bonum necnè, seipsum intelligere?
 Ille ex Aristotelis doctrina beati-
 tudinem eius in eo sitam esse affir-
 mauit. atqui intellectiois imago
 est aliqua, quam verbum mētis vo-
 camus? concessit. atque illud pro
 intelligentium perfectione perfe-
 ctius? perfectius ait omninò. Ergo
 in Deo, qui est immensus quidam
 intelligens, intellectio erit immē-
 sa? immensa respondet. Intellectio-
 nis

nis ergo illius imago & verbum e-
 rit quoque infinitum? dialecticè se-
 qui factus est. Verbum igitur illud
 erit Deus: quidquid enim infinitum
 est, id est Deus. nam quod in homi-
 ne verbum mentis propter intelli-
 gendi vim finitam ac debilem acci-
 dens est, in Deo propter intelligen-
 di vim infinitam idem substantia æ-
 qualis ipsi Patri, seipsum perfectè
 & ad imum (vt ita dicam) & quantū
 intelligi potest, comprehendenti.
 Quorsum enim producendi vim,
 quæ in creatis rebus est perfectio, i-
 psi auctori perfectionis negare-
 mus? Ex hac generantis & geniti di-
 stinctione duas distinctas personas
 demonstravit, & eodem planè mo-
 do de tertia philosophatus, ex amo-
 re vtriusque Spiritum S. probavit
 processisse. His alijsque multis con-
 uictus Persa dedit manus, & ad ea
 quæ iam concesserat, SS. Trinitatis
 addidit confessionē. In mysterio In-
 carnationis facilè fuit obiecta dilu-
 ere. Nā etsi Deū incarnatū, natum,
 passumq; dicamus, hæc illi personæ,
 quæ

quæ

quæ Deus erat & homo, non diuinæ
 separatim naturæ, quæ neque nasci
 in tempore, neque pati poterat, tri-
 buimus, sed humanæ: quam ille sa-
 lutis nostræ causa, magna & inex-
 plicabili amoris significatione, as-
 sumpsit. Alia multa dicta sunt à
 Gaspare, summa omnium admira-
 tione & approbatione: ex his om-
 nibus hoc collegit, mysteria fidei
 nostræ quanquam ad euidenciam
 humanæ rationis non perueniant,
 vt esset aliquid in quo captiuare-
 mus intellectum in obsequium fi-
 dei; hoc tamen effici euidenter,
 quòd testimonia eius credibilia fa-
 cta sint nimis.

Ad extremum Gaspar omnium
 concessorum probè memor, ea in v-
 num congescit, & iteratam confes-
 sionem extorsit; si quid negaret, ad
 tabellionem appellabat. Fessus igitur
 legem suam primò falsam, inde
 non posse eam sine pertinacia susti-
 neri. Trinitatem quoque, Patrem &
 Filium & Spiritum S. vnum ac verū
 Deum est confessus. Denique de re-
 ligio-

ligionis nostræ sanctitate quid sentiret, rogatus, cogente veritate in hæc verba exclamavit: Res sancta. Atqui, ait Gaspar, si de his inter nos conuenit, in quo discrepamus? Hic philosophus, hæctenus feruore disputationis abreptus, se collegit, & cum puderet concessorum, neque posset sine infamia palinodiam recantare, circumspexit, qua ratione, quàm minimo posset pudore, sese ab eo confessu expediret; atque inducias petens, ad quosdam suos libros non sine ignorationis præiudicio appellauit. Comperendinatū est quidem, & dies dictus; sed disparuit, atque insula egressus apud quendam Regulum in Continenti Persidis partem sui doloris deponens, consilium petijt. Ille acriter hominem redarguit, quòd cum tam insigni mago temerè concurrisset. Itaque Philosophus procul inde se ut abderet, persuasus, omnium quæ habebat carissima, coniugem, filiã, famam, Armuziæ pignori dereliquit.

Inte-

Interim quantum ex doctoris sui fuga Mahometani doloris, tantum è Gasparis victoria gaudij cœperūt Christiani: quod gaudium breui publica pompa in coniugis ac filiaë baptismo demonstrarunt; matri Mariaë, filiaë Catharinaë nomen inditum. Et quoniam ex regia stirpe prognatas esse constabat, honorifica apud Lusitanos appellatione, Dom, vulgò decorarunt. Tum deinde Gaspar octingentis in dotem Pardais conquistis, duobus nobilibus Lusitanis maritali fide coniunxit. Quibus omnibus Gaspar in tantum Saracenorum odium deuenit, aut potius tantum illis metum vel sola eius præsētia incutiebat, vt cōspectum illius tanquam insignis venefici vitarent. Verba porrò illius, sed ne nolæ quidem sonum in aures eodem deterriti metu admittebant. Ita enim iam inter eos constabat, conspectum eius cōtactum, sermonem, ipsius tintinnabuli tintinum carminibus infectum, pestem in animum ipsum contagionem-

namque diffundere. Sed hæc aliorum
de Saracenis triumphorum prælu-
dia fuerunt, & velut ouationes; ad
sequentia maiora conuertamus ser-
monem.

CAPVT XVI.

*Nobilis alterius Saracena con-
uersio.*

EA disputatio non solum hos
in obstinatis effecit, vt Gas-
parem pro incantatore som-
niarent, sed fructus longè gratissi-
mos protulit. Ab illa multi ex Sa-
racenis quotidie ad sacrum baptis-
milaticem, velut cerui ad fontes
aquarum concurrebant; quos non
relata solum de Philosopho victo-
ria conuicerat, sed plerosque etiam
prodigia ad id cœlestia inuitabant.
Hunc Beatæ Mariæ Virginis con-
spectus, illum etiã Christi; hos Ange-
lorum gratæ colloctiones aut vo-
ces cœlo missæ, pastore suas oues e-
uocante ad vnum Ecclesiæ Catholi-
cæ ouile intrandum compellebant.
At qualiacumque hæc fuerint (nec
enim